

De Geus

schrijnend en inconsequent vind dat 57,5-jarigen met een uitkering wel een sollicitatieplicht hebben. Dan heb je dus mooi pech als je geen ambtenaar bent. Er wordt dan in feite met twee maten gemeten. Ik hoor hier graag de visie van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op, die op dit terrein coördinerend bewindspersoon is. Hij weet net zo goed als ik dat betrokkenen door werkgevers niet met open armen worden ontvangen. Zij krijgen vaak te maken met spooksollicitaties. In mijn ogen is de coördinatie zoek. De een moet solliciteren, terwijl de ander er met een mooie regeling op zijn 55ste uit kan.

Minister De Geus: Werknemers kunnen een regeling treffen met hun werkgever, overheid of particulier, individueel of collectief. Er zijn nogal wat regelingen waarbij betrokkenen het loon doorbetaald krijgen. Ik wil deze mensen zeker niet met afgunst bejegenen.

De sollicitatieplicht voor mensen van 57,5 jaar en ouder is afgeschaft. Daarover hebben wij inmiddels al een keer of zes indringend met elkaar gesproken. Ik kan nu dan ook volstaan met daarnaar te verwijzen.

Mevrouw Van Gent (GroenLinks): U past weer een leuke Geusiaanse truc toe, want u antwoordt op een vraag die ik niet gesteld heb. Is het consequent dat aan de ene kant ambtenaren op hun 55ste met een prettige regeling kunnen stoppen met werken ± hierbij is geen sprake van jalousie, maar ik noem gewoon de feiten ± terwijl aan de andere kant mensen van 57,5 jaar en ouder moeten solliciteren? Wij weten dat die groep weinig kans maakt op de arbeidsmarkt. Ik spreek u aan op uw coördinerende rol.

Minister De Geus: Werkloosheid van oudere werknemers is ongewenst. Als het echter voorkomt en de werkgever in staat is om het loon door te betalen of een regeling te treffen, is dat mooi. Ik ben blij dat wij het erover eens zijn dat wij die mensen niet met afgunst moeten bejegenen. Als er geen regeling kan worden getroffen, komt men bijvoorbeeld in de WW terecht. Het is duidelijk dat aan een dergelijke uitkering een sollicitatieplicht gekoppeld is.

De heer **Bakker (D66):** Wij worden nu geconfronteerd met de spanning tussen de rol van de overheid als werkgever en haar wetgevende rol. Met alle begrip die je daarvoor kunt hebben, blijft het een lastig verhaal. Het streven van het kabinet is dat mensen langer doorwerken. De vraag is of de overheid niet haar gezag kwijtraakt als zij dit streven als werkgever niet serieus neemt. Het kabinet moet aangeven hoe het de komende jaren in de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren zo geregeld kan worden dat er ook bij de overheid langer wordt doorgewerkt. Dat vraagt het kabinet namelijk ook van de marktsector.

Minister De Geus: Wij spreken nu over de betekenis van het langer doorwerken van de volgende generaties voor vut en prepensioen. Wij zijn bezig om een en ander in een nieuw kader te plaatsen. Als dat kader bepaald is, stel ik mij voor ± hierbij kijk ik ook even mijn collega aan ± dat elke werkgever en dus ook de overheid zich hierop zal beraden. Dit zal dan ongetwijfeld in het georganiseerd overleg aan de orde komen.

Mevrouw Rambocus (CDA): Voorzitter. Bij de behandeling van de trendnota 2003-2004 heeft minister Remkes duidelijk gezegd dat er een krachtige impuls nodig is om oudere werknemers aan het werk te houden. Omstandigheden kunnen echter veranderen. Kunnen de overtoollige werknemers tijdelijk vrijgesteld worden? Iemand kan dan bijvoorbeeld op zijn 56ste stoppen, maar op zijn 58ste terugkeren in het arbeidsproces. Dit kan gezien worden als een sabbatical voor een of twee jaar.

Minister Remkes: Voorzitter. Dergelijke mogelijkheden zijn in het gesprek met de bonden niet aan de orde geweest. Dit is geen eenzijdige afspraak binnen de sector Rijk, maar een afspraak met de bonden. Hierbij hebben twee bijzondere omstandigheden een rol gespeeld. Ik nam op een gegeven ogenblik waar dat er op de verschillende departementen ongelijksoortige regelingen in de maak waren. Om bepaalde ontwikkelingen toch enigszins in de hand te houden en te coördineren, leek het mij verstandig om daar enige regie op te voeren en om te voorkomen dat sprake zou zijn van een haasje-overeffect op andere

departementen. Ik wilde voorkomen dat de departementen tegen elkaar werden uitgespeeld. Wij verkeerden niet in de luxe omstandigheden om dat soort ideeën in het gesprek met de bonden aan de orde te hebben. Bij de gelegenheid waaraan mevrouw Rambocus refereert, heb ik daarover inhoudelijk iets gezegd.

Mevrouw Rambocus (CDA): Als er over twee jaar personeel nodig is, bent u dan bereid om die stap alsnog te zetten?

Minister Remkes: In de jaren dat ik inmiddels politiek actief ben, heb ik geleerd om niet op een ontijdig moment te reageren op "als-dan"-vragen. Dat wil ik nu ook niet doen.

Vragen van het lid Vos aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie over de instructies aan IND-ambtenaren bij het beleid inzake schrijnende gevallen.

□

Mevrouw Vos (GroenLinks): Voorzitter. In de Telegraaf van gisteren, maandag 5 april, wordt een aantal ambtenaren van de IND geciteerd. Zij zeggen dat de beoordeling van de uitgeprocedeerde asielzoekers die toch nog in ons land mogen blijven, puur nattevingerwerk is. Zij zeggen, de instructie te hebben om niet naar de dossiers te kijken en om zoveel mogelijk aanvragen af te wijzen ongeacht de schrijnendheid.

Voorzitter. Wij hebben zeer intensief met de minister gedebatteerd juist over de beoordeling van schrijnende gevallen. Ook in de samenleving leidt dit tot op de dag van vandaag tot enorm veel onrust. GroenLinks is mede daarom een landelijk meldpunt schrijnende gevallen gestart. Ik stel de minister hierover de volgende vragen.

Klopt het dat er een instructie is gegeven om niet naar het dossier te kijken en zoveel mogelijk aanvragen af te wijzen, ongeacht de schrijnendheid?

De minister heeft eerder zelf gezegd, met haar hart naar de dossiers te zullen kijken. Hoe verhoudt dat zich tot deze uitlating? Kan de minister toelichten hoe haar uitlating dat zij zelf bij de uiteindelijke beoordeling van het individuele geval een zo scherp mogelijk beeld

Vos

wil krijgen van individuele dossiers, zich verhoudt tot de uitspraak dat niet wordt gekeken naar individuele dossiers? Kortom, kijkt de minister wel naar alle individuele dossiers? Heeft zij alle 9800 dossiers bekeken?

Is het juist dat er geen definitie van "schrijnend" wordt gehanteerd en dat niemand precies weet wat het begrip inhoudt? Ik wijs de minister op haar eerdere melding aan deze Kamer, namelijk dat zij kijkt naar een samenstel van factoren zoals een lange verblijfsduur in Nederland, medische elementen, gezinsomstandigheden en overige klemmende redenen van humanitaire aard? Worden die factoren wel of niet bekeken?

Klopt het dat de IND enkele honderden herzieningsverzoeken krijgt en dat niemand bij de IND weet wat er volgens de regels mee moet gebeuren? Licht het niet meer voor de hand dat voor deze zaken een rechtelijke toetsing in het leven wordt geroepen?

□

Minister **Verdonk**: Voorzitter. In de krant wordt gesuggereerd dat de IND een gesloten organisatie is waarin geen ruimte zou zijn voor het signaleren van misstanden. De IND bestaat uit 3000 medewerkers en is belast met de uitvoering van de Vreemdelingenwet; een bijzonder belangrijke taak. In de uitvoering kunnen medewerkers natuurlijk signaleren dat er naar hun oordeel iets niet goed gaat dan wel dat de uitvoering niet conform het vastgestelde beleid is. De IND is een open en transparante organisatie waarin medewerkers ruimte hebben om in eerste instantie bij de direct leidinggevende dergelijke signalen af te geven. Ik hecht eraan om nog even te zeggen dat medewerkers van een organisatie zoals de IND in de positie zijn dat zij intern kunnen laten weten wat hun gevoelens over bepaalde beslissingen zijn. De hoofddirectie van de IND draagt dat ook actief uit. Er is een klokkenluidersregeling en er zijn IND-vertrouwenspersonen. Last but not least is er een ondernemingsraad binnen de IND, die ingeschakeld kan worden om eventuele onvrede bij de medewerkers onder de aandacht van de hoofddirectie te brengen. Mijns inziens is er dus geen reden om onvrede via de pers te uiten.

De medewerkers geven aan dat er geen inhoudelijke criteria zijn voor de beoordeling van schrijnendheid. Ik heb de Kamer reeds eerder gezegd dat het bij schrijnendheid gaat om de individuele beoordeling van de zaak, waarbij op grond van de omstandigheden in een specifiek geval wordt afgeweken van een geldende regel. Daarvoor zijn geen criteria te geven, omdat het steeds om een uniek samenspel van elementen gaat.

Voor de duidelijkheid ga ik in op de manier waarop is omgegaan met het begrip schrijnendheid bij de 14.1-brieven. Op 14 januari heeft mijn voorganger gezegd dat mensen hem ervan in kennis kunnen stellen, als er schrijnende situaties bestaan. Het aantal brieven dat ik heb ontvangen, is 9800 stuks. Hoe was de procedure? Bezien is of er in deze brieven aanknopingspunten waren voor schrijnendheid. Deze aanknopingspunten konden worden gevonden in de daarvoor ontwikkelde aandachtspuntenlijst. Het bestaan van deze lijst is bekend bij de Kamer. Wij hebben daarover zelfs een debat gevoerd.

Zaten er duidelijke aanknopingspunten in de brief, dan diende het dossier er uiteraard bij genomen te worden. Aan de hand van de brief en het dossier werd de zaak aan mij voorgelegd. Zo heb ik duizenden brieven voorgelegd gekregen. In mijn brieven aan de Kamer en in de diverse debatten die wij hebben gevoerd over schrijnendheid, heb ik laten weten dat een aanzienlijk aantal brieven betrekking had op individuele gevallen waarbij de procedure nog open was. Met de Kamer heb ik afgesproken dat dergelijke 14.1-brieven in de nog openstaande procedure worden betrokken.

In het artikel in De Telegraaf wordt gesproken over enkele honderden herzieningsverzoeken van mogelijk schrijnende gevallen die doelloos op de plank zouden liggen. De vraag is om welk soort brieven het gaat. Mocht het zogenoemde 14.1-brieven betreffen, dan zou bij de vreemdeling bekend moeten zijn dat de brief wordt betrokken bij de lopende procedure. Dat betreft ongeveer 750 brieven.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Het gaat mij niet om de interne situatie bij de IND, maar om deze signalen, die niet voor het eerst naar buiten komen. Mijn fractie heeft contact met diverse artsen, zoals een arts in het Prins

Clauscentrum in Sittard, die met asielzoekers werkt. Hij zegt dat IND'ers tegen hem ook hebben gezegd: u denkt toch niet dat wij die karrenvracht aan brieven allemaal gaan beoordelen? Het beeld dat er niet heel precies naar elk individueel verzoek wordt gekeken, hebben wij bij meer plekken gehoord. Hierop hoor ik graag een nadere reactie van de minister.

De minister zegt over de beoordeling van de dossiers dat zij kijkt of er aanknopingspunten zijn, aan de hand van de aandachtspuntenlijst die hier is besproken. Dat betekent dat niet alle dossiers worden bekeken, maar alleen wanneer er in een brief een aanknopingspunt wordt gevonden. Dat is wat anders dan wat de minister in de Kamer heeft gezegd, namelijk dat alle individuele dossiers achter de brieven worden bekeken. Mijn vraag is in hoeveel van de 9800 gevallen het individuele dossier is bekeken. Dat is cruciaal om te beoordelen hoe deze regeling is uitgevoerd.

Verder wil ik de minister vragen om een onderzoek te laten uitvoeren naar de wijze waarop de IND deze 9800 brieven heeft beoordeeld, omdat daarvoor zoveel onduidelijkheid is. Dat zou kunnen door de Adviescommissie voor vreemdelingenzaken. Ik vraag de minister om de Kamer daarover te rapporteren en om bij dezen een heel heldere instructie aan de IND vast te stellen, dat elk herzieningsverzoek individueel wordt bekeken om vast te stellen of er sprake is van een schrijnend geval.

Ten slotte vraag ik de minister om in te gaan op mijn suggestie voor rechterlijke toetsing bij de herzieningsverzoeken.

Minister **Verdonk**: De suggestie dat er karrenvrachten brieven niet beoordeeld zijn, is niet waar. Wel hebben sommige advocaten lijsten gestuurd met namen van mensen. Die lijsten hebben wij teruggestuurd naar de advocaten met het verzoek, hun huiswerk te doen en ons te schrijven waarom in individuele gevallen sprake zou zijn van een schrijnende situatie. In die gevallen is de lijst met aandachtspunten niet gebruikt. De andere brieven zijn wel degelijk bekeken.

Het allergrootste deel van de brieven heb ik eerst op mijn bureau gehad. Zij zijn doorgestuurd naar de IND. Een fiks aantal daarvan, dat wil

Verdonk

zeggen als er aanknopingspunten waren, is teruggekomen op mijn bureau. Samen met de IND heb ik die bekeken. Dat zijn er duizenden geweest. Ik kan nu geen concreet aantal noemen. Het zou een ontzettende rompslomp betekenen om dat uit te zoeken. Ik voel daar dan ook niets voor.

Hetzelfde geldt voor een onderzoek naar het functioneren van de IND. Ik ben het met u eens dat juist in een organisatie die zulk gevoelig en belangrijk werk doet professionaliteit erg belangrijk is. De directie van de IND is daar heel erg alert op en ik kijk over hun schouder mee. Met deze zaken moet men heel zorgvuldig omgaan. Ik zie dat ook gebeuren bij de IND. De IND kent duidelijke instructies hoe hiermee om te gaan. Ik zie op dit moment dan ook geen aanleiding daarnaar onderzoek te doen.

U vraagt mij naar de herzieningsverzoeken. Uit het krantenartikel maak ik op dat het om een stapel dossiers gaat die nog in procedure zijn en die ik op grond van mijn inherente afwijkingsbevoegdheid heb bekeken. Deze dossiers heeft men herzieningsverzoeken genoemd. Bij de IND is namelijk niets bekend van honderden herzieningsverzoeken, behoudens die ik net heb genoemd.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. De medewerkers van de IND die aan het woord zijn, melden een buitengewoon ernstig probleem. De vraag die de minister niet beantwoord en die ik nogmaals aan de orde wil stellen is, of alle dossiers door de IND bekeken zijn. Is ieder dossier van een advies voorzien? Kunt u hier verklaren dat van alle adviezen die aan u zijn voorgelegd de IND de dossiers heeft bekeken en aan de hand van dat dossier een advies heeft opgesteld? Het criterium was immers dat er geen criterium is en men niet weet wat "schrijnend" is. Zijn al die dossiers nu wel of niet bekeken?

Minister **Verdonk**: Brieven die geen aandachtspunten bevatten, zijn niet bekeken. Dat geldt voor lijsten met namen die advocaten ons hebben gestuurd. Dat is regelmatig gebeurd. Alle adviezen die ik voorgelegd heb gekregen van de IND, zijn opgesteld aan de hand van een achterliggend dossier. Dat dossier heb ik ook gelezen. Op grond daarvan heb ik de beslissing genomen dat de situatie wel of niet schrijnend was.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. De minister reageert tamelijk mild op het feit dat medewerkers van de IND met dit probleem naar de pers zijn gegaan. Volgens de minister was daar geen reden voor. Er waren interne waarborgen. Zou de minister eigenlijk niet boos moeten zijn, omdat een beeld wordt geschetst van de IND waarvan zij nu weer afstand moet nemen? Wat doet zij om te voorkomen dat dit soort uitlekken kan plaatsvinden?

Nu het beeld is ontstaan dat bijvoorbeeld een loopje wordt genomen met wat is afgesproken over het niet scheiden van gezinnen en dat het een doel op zichzelf is, zoveel mogelijk aanvragen af te wijzen, wil ik van de minister horen of zij daarvan krachtig en onomwonden afstand neemt en dat het geen goede weergave is van het beleid en de uitvoering daarvan.

Minister **Verdonk**: Natuurlijk ben ik teleurgesteld en boos. Verder vind ik het natuurlijk ook jammer dat een medewerker van de IND op deze manier de pers zoekt, omdat het een slecht beeld schetst dat zijn weerslag heeft op de andere medewerkers van de IND. Ik herhaal in dit verband nog maar eens dat hier heel professionele mensen werken, die dit niet verdienen, maar er wel last van hebben. Dat gaat dwars door de hele organisatie heen.

In het artikel worden inderdaad zeven punten genoemd. Ik denk dat ik in mijn betoog al voldoende afstand heb genomen van deze punten. Verder blijven de toezeggingen die ik aan de Kamer heb gedaan, keihard staan.

Mevrouw **Huizinga-Heringa** (ChristenUnie): In het artikel in De Telegraaf gaat de medewerker van de IND in op de belofte van de minister aan de Kamer dat er geen gezinnen uit elkaar zullen worden gehaald. Hij stelt dat dit niet waar is en dat er voorbeelden zijn dat het wel gebeurt. De minister heeft deze uitspraak gedaan in reactie op mijn vragen. Een IND-woordvoerder heeft verder gezegd dat het allang bekend zou zijn als er gezinnen uit elkaar zouden zijn gehaald. Ik heb de minister met een aantal voorbeelden geconfronteerd van gezinnen die uit elkaar zijn gehaald. Die gevallen zijn dus al bekend. De minister heeft hierop gereageerd door te stellen dat

het haar beleid is dat gezinnen niet uit elkaar worden gehaald. Ik vraag mij nu echter wel af of deze heldere beleidsregels, die volgens de minister bestaan, wel in de hele organisatie bekend zijn en ook daadwerkelijk door de IND worden uitgevoerd.

Minister **Verdonk**: Het algemene uitgangspunt luidt dat uitgeprocedeerde vreemdelingen die met hun gezin zijn ingereisd, niet gescheiden worden van hun gezin en ook niet gescheiden uit een opvangvoorziening zullen worden gezet. Ik heb bij een aantal categorieën heel duidelijk aangegeven wat het algemene uitgangspunt is, maar ik heb tegelijkertijd ook aangegeven dat het desondanks mogelijk is dat gezinnen worden gescheiden. De Kamer heeft namelijk de motie van de heer Van Fessem aangenomen, waarin het beleid wordt ondersteund dat er uitzonderingen denkbaar zijn op het algemene uitgangspunt. Daarbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan mensen die de openbare orde hebben overtreden.

Mevrouw **Lambrechts** (D66): Het is voor de D66-fractie een aangelegenheid dat in de toekomst de mogelijkheid blijft bestaan om te beoordelen op de mate van schrijnendheid. De minister heeft overigens op dit punt toezeggingen gedaan. Met het oog hierop vraag ik haar aan te geven hoe er wordt omgegaan met deze toezeggingen, hoe die worden vertaald in een instructie en hoe hiermee wordt omgegaan op de werkvloer van de IND. Kan zij ten slotte aangegeven op welke manier wordt gecontroleerd dat de werkinstructies ook daadwerkelijk op de werkvloer worden uitgevoerd op een manier die overeenkomt met de afspraken die met de Kamer zijn gemaakt?

Minister **Verdonk**: Ik herinner mij deze motie goed. Deze motie betrof het ontstaan van schrijnendheid tijdens het terugkeerproces. Mevrouw Lambrechts weet dat dit proces nog moet worden gestart. Op dit moment organiseert de projectorganisatie allerlei voortrajecten. In de krant verschijnen dan ook de eerste berichten over vertrekcentra. De uitgangspunten die in de Kamer zijn besproken en mijn toezeggingen worden op dit moment omgezet in werkinstructies. Binnenkort zal er dan

Verdonk

ook een werkinstructie verschijnen, waarin wordt verwezen naar de motie-Lambrechts.

Mevrouw **Lambrechts** (D66): De toezeggingen van de minister zijn dus nog steeds niet omgezet in een werkinstructie voor de IND?

Minister **Verdonk**: Nee. Ik spreek nu over de motie over de schrijnendheid die ontstaat tijdens het terugkeerproces van die 26.000. Met dit terugkeerproces zijn wij nog niet begonnen. Er kan altijd schrijnendheid ontstaan en dan is het altijd mogelijk om de minister een brief te schrijven.

Vragen van het lid Kant aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over haar **uitspraken inzake inperking van de AWBZ**.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Het was schrikken, de verhoging van de eigen bijdrage voor de thuiszorg, eind vorig jaar. Het was ook schrikken toen deze staatssecretaris aankondigde fiks te gaan bezuinigen op verzorgingshuizen: het kon wel veel minder. Nu is het schrikken doordat zij zegt te willen snijden in de AWBZ, bijvoorbeeld door de huishoudelijke zorg uit het pakket te halen. Als je dat allemaal optelt, vraag je je af: dit was toch de staatssecretaris van de ouderen? Het lijkt erop dat zij alles doet om de ouderen over de kling te jagen.

Er moet natuurlijk heel veel veranderen, willen wij met de toenemende vergrijzing op de langere termijn voor alle ouderen kunnen blijven zorgen. Daarvoor moeten wij een goed systeem worden opgebouwd, en wellicht sommige zaken ombouwen. Opbouwen en ombouwen is echt iets anders dan het afbreken dat deze staatssecretaris doet en nog van plan is te doen. Zij zegt de kosten tot normale proporties te willen terugbrengen. Wat is er nu dan buitenproportioneel? Wordt er nu onnodige zorg geleverd? Zo ja, hoe kan dat dan? Er zijn onafhankelijke deskundigen die dat bij iedereen individueel beoordelen. Het is echt niet zo dat er gelijk hulp komt als je die bestelt. Bovendien is de

beoordeling sinds kort veel strenger geworden.

Miskent deze staatssecretaris niet de waarde van huishoudelijke zorg? Deze zorg maakt het veel mantelzorgers juist mogelijk om mantelzorg te bieden. Zij houden het daardoor langer vol om voor hun naasten te zorgen. Mensen die anders naar een verpleeg- of verzorghuis zouden moeten, kunnen daardoor langer thuisblijven. In dat licht geven heel veel deskundigen aan dat dit soort maatregelen de zorg juist duurder maakt. Het lijkt een makkelijke bezuiniging, maar het gevolg is dat mensen niet meer thuis kunnen blijven wonen, zodat zij duurdere zorg nodig hebben. Zij kunnen bovendien gemakkelijker andere problemen krijgen die leiden tot gezondheidsklachten.

Het idee van de staatssecretaris is dat de gemeenten het maar moeten gaan regelen. Het risico van dit afschuiven is dat er een bezuiniging overheen komt, die dan bij de gemeenten wordt neergelegd. Dat leidt tot het soort willekeur als bij de WVG. Wil de staatssecretaris daarop reageren?

Ik heb begrepen dat de staatssecretaris heeft beweerd dat er wordt gesjoemeld bij de thuiszorg. Vandaag is het aan de staatssecretaris om dat terug te trekken of duidelijk te maken waar dat gebeurt en wat het is. Het is van tweeën een.

Staatssecretaris **Ross-van Dorp**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Kant voor haar vragen. Ik ben inderdaad de staatssecretaris van de ouderen en niet tegen de ouderen. De zorg voor gehandicapten en mensen die verpleeghuiszorg nodig hebben, moet op de langere termijn namelijk betaalbaar blijven; daarover maak ik mij grote zorgen gezien de stijging van de zorguitgaven. De AWBZ kost op dit moment 20 mld euro per jaar. Over 15 tot 20 jaar zal dat het dubbele zijn, wat gevolgen heeft voor de premies. Iemand met een modaal inkomen betaalt nu € 300 aan premie per maand. Als er niets wordt gedaan, wordt dat € 600. Dat is verschrikkelijk veel! Indien wij het blijven doen op de huidige manier, zal in de toekomst een op de drie jongeren voor een baan in zorg moeten kiezen. Dit lijkt mij een vrij irreal beeld. Wij moeten daarom de zorg veiligstellen voor juist de

mensen die deze hardst nodig hebben, en die mevrouw Kant ook noemde. Daarom is het zinvol om diensten die niet direct te maken hebben met zware zorgbehoeften, uit de AWBZ-kosten te halen. De Kamer krijgt hierover later deze maand een voorstel. De mensen die het zelf kunnen betalen, moeten dat zoveel mogelijk doen. Voor de gevallen waarin dat moeilijk is, moeten er een adequaat vangnet en een goede infrastructuur komen met ondersteuning door de gemeenten. In dat kader moeten ook de mantelzorgers worden ondersteund. Mevrouw Kant heeft gelijk dat zij het heel vaak erg zwaar hebben. Zij verrichten zorg die ook door professionele zorgaanbieders zou kunnen worden verleend. Ik ben dus heel blij dat deze mantelzorgers het werk doen dat zij doen; zij verdienen steun.

Ik heb niet gezegd dat de thuiszorg sjoemelt. Wel zie ik ± door de modernisering van de AWBZ komt dit heel goed in beeld ± dat er een verschuiving is van de ene naar de andere soort zorg. Goedkope zorg wordt daardoor vaak vervangen door duurder zorg. Daarop moet ik zeer alert zijn. Ik zal naar de indicatieorganen en de zorgkantoren gaan om te vragen hoe het precies zit. Ik heb alleen maar gezegd dat ik absoluut zal ingrijpen in gevallen waar ik kan constateren dat er iets onoorbaars gebeurt. Dat verwacht de Kamer ook van mij, want zij is daar zeer alert op. Het rapport van de commissie-Mosterd wijst er bovendien op. Ik maak mij daarom zorgen over mogelijke systeemfouten in het systeem van de AWBZ die misschien foute prikkels geven. Daar moeten wij iets aan doen. Natuurlijk gaat het er uiteindelijk alleen maar om dat wij de zorg ook in de toekomst kunnen behouden voor de mensen die het zo hard nodig hebben. Niemand zou daar op dit moment onder moeten leiden. Ik probeer dat te voorkomen en er onmiddellijk actie op te ondernemen.

Mevrouw **Kant** (SP): Ik heb het gevoel dat wij allebei in een andere wereld staan. De woorden van de staatssecretaris zijn mooi: ik ben er voor de ouderen, wij moeten de zorg behouden en veilig stellen. Ondertussen zaagt zij echter aan de stoelputten van de zorg. Dat vind ik werkelijk onbegrijpelijk! Als de staatssecretaris zegt dat systeemfouten ertoe leiden dat mensen mogelijk onnodig zorg